

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ В. БРЮСОВА
BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ԲԱՆԲԵՐ
Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ВЕСТНИК ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ
В. БРЮСОВА
BULLETIN OF BRUSOV STATE UNIVERSITY**

ԼԵՉՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

ЛИНГВИСТИКА И ФИЛОЛОГИЯ

LINGUISTICS AND PHILOLOGY

1(60)

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
«ԼԻՆԳՎԱ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ**

ԵՐԵՎԱՆ - 2022

**ՀԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԻՄԱՍՏԱՅԻՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ ԽԱՔԵՔԱՅԱՊԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒՄ**

**ՄԱՐԳԱՐԻՏԱ ԲԱՂՐԱՄՅԱՆ
ԴՈՆԱՐԱ ՂԱԶԱՐՅԱՆ**

Համառոտագիր

Գեղարվեստական տեքստի համակարգում հատուկ անունները ընդհանուր գաղափարային համակարգի մասն են կազմում: Իրական հատուկ անունների խորհրդանշական իմաստի ներառումը դառնում է միջտեքստայնության տարր, քանի որ այն ստեղծում է ներակա տեղեկատվություն, որն առկա է տվյալ ազգային մշակույթում՝ որոշակի պատմական ժամանակաշրջանում: Սույն հոդվածում ուսումնասիրության են ենթարկվել պիկարոյական ժանրի հինգ վեպ, որոնց վերնագրերը հիմնականում ներակայացնում են գլխավոր հերոսների անունները՝ կրելով որոշակի տեղեկատվություն հերոսների ծագման, զբաղմունքի կամ մասնագիտության և բնութագրիչ հատկանիշների վերաբերյալ: Այս երևույթը պայմանավորված է բարոկկոյի շրջանի գրական ազդեցությամբ, երբ ստեղծագործության յուրաքանչյուր նշան իմաստաբանորեն հագեցված է, և մեր ուսումնասիրությունների արդյունքում համոզվել ենք, որ խաբեբայապատումների հեղինակները լիարժեք կերպով օգտվել են հատուկ անունների տեղեկատվական և կանխենթադրույթային հագեցվածությունից: Վերնագրերի ընդհանուր նշանակությունը ներառնված է նաև խաբեբայապատման մակրոհասկացույթի մեջ:

Հոդվածի նպատակն է լեզվաբանական և իմաստաբանական վերլուծության ենթարկել խաբեբայապատումներում օգտագործված հատուկ անունները և մականունները և դուրս բերել հատուկ անունների լեզվական և սոցիալական գործառույթները՝ լուսաբանելով կերպարների վերաբերյալ այն հիմնական տեղեկատվությունը, որ խաբեբայապատումների հեղինակները միտված են հաղորդելու

ընթերցողին և օգնելու բացահայտել պիկարեսկայի առանցքային գաղափարը, այն է՝ ոչ ազնվական ծագում ունեցող մարդը՝ ճարպիկ, խորամանկ, խաբեբա, սրիկա, հավակնում է ձեռք բերել տիտղոս, փող, և դիրք հասարակության մեջ: Մեր նպատակն է նաև ցույց տալ, որ հատուկ անունները, որոնք արտահայտված են վերնագրերում և բազում անգամներ կրկնվում են ողջ տեքստում մեծ դեր են խաղում կառուցման և կապակցվածության ապահովման գործում: Այս վերլուծությունը հնարավորություն է ընձեռում դուրս բերել այն կարևոր դերը, որ հատուկ անունները խաղում են տեքստում:

***Հիմնաբառեր՝** հմաստային հագեցվածություն, կանխենթադրույթ, ցուցային գործառույթ, խորհրդանշական հմաստ, գաղափարային հիմնակմախք, ինտերտեքստ*

Ներածություն

Բառային միավորների համակարգում առանձնահատուկ տեղ է զբաղեցնում հատուկ անունը: Հատուկ անունը, նախ և առաջ, կոչված է արտացոլելու առարկայի եզակիությունը՝ կոչելով յուրաքանչյուր կոնկրետ առարկա առանձին անունով: Առարկաներին անհատական անվանումներ տալու այս գործառույթը համարվում է հատուկ անունների գլխավոր գործառույթ:

Օ. Ֆոնյակովան նշում է, որ հատուկ անունը կրում է որոշակի տեղեկատվություն անվանակոչվող օբյեկտի վերաբերյալ: «Հատուկ անունը գոյական անվան համընդհանուր, գործառույթահմաստաբանական կարգ է, բառային նշանների հատուկ տեսակ, որոնց հիմնական գործառույթը շնչավոր և անշունչ օբյեկտի առանձնացնելն ու նույնականացնելն է և ազգային լեզվում, խոսքում և մշակույթում այդ օբյեկտի վերաբերյալ եզակի հասկացություններ և ընդհանուր պատկերացումներ արտահայտելը» (Фонякова, 1990, с. 21):

Բնական լեզվում բառերը գրեթե միշտ այս կամ այն կերպ մոտիվացված են՝ արտացոլելով առարկայի մեկ կամ մի քանի հատկանիշ (Кияк, 1989, с. 98): Սակայն մարդու անունը, որպես կանոն, մոտիվացված չէ, պարզապես ազգանունը մատնանշում է տոհմական պատկանելությունը կամ գործունեությունը, և միայն մականունը, որը տրվում է մարդուն նրան բնորոշ հատկանիշի հիման վրա, պահպանում է իր մոտիվացիան:

Ընդհանուր առմամբ լեզվաբանության մեջ տարածված է այն կարծիքը, որ տեքստից դուրս հատուկ անունները հասկացություն չեն արտահայտում, որ «դա մի նշան է, որը մատնանշում է իր ռեֆերենտին, բայց ոչ մի կերպ նրան չի բնութագրում» (այս սահմանումը ծագում է անգլիացի փիլիսոփա և տրամաբան Ջ.Սո. Միլլի աշխատություններից): Չնայած, որ այս մեկնաբանությունը հատուկ անունը մոտեցնում է ցուցային նշաններին, այնուամենայնիվ այն անվեհապանորեն չի դասվում ցուցային նշանների շարքին: Լեզվում հատուկ անունը դիտարկվում է որպես գաղափարային հիմնականախթ կամ հենք, որը խոսքի մեջ ստանում է կոնկրետ իմաստ: Խոսքում հատուկ անվան իմաստաբանական կառույցը ձեռք է բերում շեշտադրում և կոնկրետացում:

Իրական կյանքում հայտնի մարդկանց՝ գրողների, փիլիսոփաների, հասարակական գործիչների անունները, ի սկզբանե, կատարել են ցուցային գործառույթ՝ առանձնացնելով տվյալ անունը կրողին որպես եզակի օբյեկտ: Սակայն կյանքի ընթացքում նրա անունը ձեռք է բերել է այդ անունը կրողին բնորոշող նշանակություն և նրա կյանքի պատմության իմաստավորման արդյունքում դարձել էլ խորհրդանշական նշան, ինչպես օրինակ, խաբեբայապատումներուն օգտագործված հետևյալ հատուկ անունները, Խուան դե Լեգանես (**Juan de Leganés**)- հայտնի մաթեմատիկոս, Մասիաս (**Macías**)- հանրահայտ գալիսիացի գրող, Գուաման էլ Բուենո (**Guzmán el Bueno**) -հրամանատար, որն ուներ մեծ թվով ազնվական տիտղոսներ: Տեղանունը նույնկերպ դառնում է խորհրդանշական նշան՝ հարանշանակային առանձնահատուկ իմաստով: Աշխարհագրական տեղանվան մատնանշումը արտահայտում է պատմական որևէ իրադարձության կամ նրա բնակիչների հիմնական զբաղմունքը և այս գործառույթը ամրապնդվում է լեզվի մեջ մեկ նշանի ձևով, ինչպես օրինակ Լեպանտո (**Lepanto**)-աշխարհագրական անվանում և վայր, որտեղ տեղի է ունեցել հայտնի ծովային ճակատամարտ, որում Իսպանիան ջախջախել է թուրքական նավատորմը և դարձել է փայլուն հաղթանակի խորհրդանիշ, Գենուա (**Genoa**) – վաշխառուների, բանկային աշխատողների, ֆինանսիստների կուտակման վայր, որը դարձել է շահի, թալանի, խաբեության, փողի խորհրդանիշ, Մախադաոնդա (**Majadahonda**)-գյուղ Մադրիդի

մոտակայքում, որի անվանումը «majada» թարգմանվում է գոմաղբ, թրիք, «majadero» (ապուշ, հիմար), «hondo» (խորը) բառերի հետ համահնչյունության արդյունքում դարձել է հիմարության «հիմարների, ապուշների գյուղի» խորհրդանիշ:

Վերոնշյալ հատուկ անունների ներառումը խաբեբայապատումներում ստացել են ոչ միայն խորհրդանշական իմաստ, այլ նաև դարձել են միջտեստայնության տարր՝ ստեղծելով ներակա տեղեկատվություն, որն առկա է տվյալ ազգային մշակույթում՝ որոշակի պատմական ժամանակաշրջանում: Այսպես օրինակ, Los rufianes hicieron la cuenta y vino a montar, de cena solo, treinta reales, que no entendiera **Juan de Leganés** el suma (El buscón, p. 110).– *Ավազակները իմի բերեցին (հանրագումարի բերեցին) և ընթրիքի համար միայն դուրս եկավ երեսուն ռեալ, մի գումար, որ նույնիսկ Խուան դե Լեգանեսը չէր կարող հաշվել:*

Ներառնելով Խուան դե Լեգանեսի՝ «մեծ մաթեմատիկոսի» անունը տեքստի մեջ Կևեդոն մի կողմից, օգտագործում է անվան խորհրդանշական ներուժը՝ ստեղծելով հիպերբոլա առավել պատկերավոր ներկայացնելու համար ավազակների խաբեբայությունը, իսկ մյուս կողմից՝ ծանոթ չլինելով անվան կրողի կյանքի բովանդակությանը, դրա խորհրդանշանակությունը չի դրսևորվում, ուստի հատուկ անունը դառնում է դատարկ նշան:

Մեր կողմից ուսումնասիրության են ենթարկվել Լոպես դե Ուբեդայի «Խորամանկ Խուստինան»... Ֆրանսիսկո դե Կևեդոյի «Էլ Բուսկոն», Վելես դե Գևարայի «Կաղ սատանան», Մատեո Ալեմանի «Գուաման դե Ալֆարաչե», «Տորմեսցի Լասարիլիոն» խաբեբայապատումների վերնագրերը և տեքստերում օգտագործված հատուկ անունները, և դուրս են բերվել դրանց լեզվական և սոցիալական գործառույթները:

Խաբեբայապատումների վերնագրերում և տեքստերում օգտագործված հատուկ անունների լեզվաբանական և իմաստաբանական վերլուծություն

Գեղարվեստական տեքստի համակարգում հատուկ անունները ընդհանուր գաղափարային համակարգի մասն են կազմում: Ինչպես նշում է Լուկինը, «Եթե բնական լեզվում հատուկ անվան համար

իմաստաբանական բաղադրիչները կազմվում են «կյանքի և անձի վերաիմաստավորումից», ապա գեղարվեստական տեքստում դրանք դառնում են «կյանք և անձ»: Այն ամենի նկարագրությունը, ինչը կատարվում է անվանակրողի հետ տեքստում, լրացնում է նրա նշանակության «դատարկությունը» (Лыкин, 1999, с. 30):

Մեկ տեքստի՝ առասպելի կամ լեգենդի շրջանակում պատահաբար ձևավորված խորհրդանշական նշանները մտնում են լեզվի համակարգի մեջ, ինչը թույլ է տալիս գրական հատուկ անունները օգտագործել որպես սկնարկ (ալյուզիա) և ինտերտեքստ այդ նույն կամ առավել ուշ պատմական շրջանին պատկանող այլ տեքստերում: Օրինակ, Escucha y oirás las hazañas de otra Celestina a lo mecánico. Mi madre era menos boquipanda que su matrimonio (La pícara Justina, p. 104) –*Ունկնդրիր և կլսես երկրորդ Սելեստինայի սխրանքների մասին իրականում: Իմ մայրը այդքան էլ զուսպ չէր իր խոսքերում, ինչպես իր ամուսինը:*

Նշենք նաև, որ գործող անձանց անունների հետ կապված բառախաղը բնորոշ է հենց բարոկկոյի շրջանի հեղինակներին, մինչդեռ վերածննդյան շրջանին պատկանող «**Լասարիլիոն Տորմեսից**» վեպում, գործնականորեն միայն գլխավոր հերոսն է անուն կրում և հիշատակվում են նաև նրա ծնողների անունները: Բոլոր մնացած կերպարները անանուն են, նրանք ներկայացված են հասարակ գոյականներով, որոնք մատնանշում են նրանց զբաղմունքը կամ մասնագիտությունը և նրանց բնութագրիչ հատկանիշները՝ «**ciego**» (կույրը), «**fraile**» (կուսակրոն), «**corregidor**» (կառավարիչ):

Լոպես դե Ուբեդան որպես փոխաբերություն օգտագործում է Սելեստինա խորհրդանշական անունը, որն անհայտ հեղինակի նույնանուն իսպանական պիեսի հերոսուհին է և, որն հանդես է գալիս որպես ծեր կավատուհի և վիուկ: Հենց անվան «կավատուհի» խորհրդանշական իմաստն է առկայացված «Խորամանկ Խուստինա»(La pícara Justina) վեպում՝ Խուստինայի մորը բնութագրելիս, բայց անվան խորհրդանշական իմաստը կամ նշանակությունը հասկանալի է դառնում միայն այն դեպքում, երբ հղում է արվում սկզբնական տեքստին: Այսպիսով, իրականացվում է ինտերտեքստի երկակի դրսևորում և դուրս է բերվում իմաստաբանական կապը սկզբնաղբյուր տեքստի հետ:

Գեղարվեստական տեքստում տեղի է ունենում հատուկ անվան իմաստի վերածնունդ: Այս երևույթը առավել վառ նկատվում է «խոսող անտրոպոնիմներում, այսինքն՝ իրական կամ հորինված կերպարների անուններում», որոնց մոտիվացված հիմքը ուղղակիորեն բնութագրում է կերպարին: Այս դեպքում ընդգծվում է հատուկ անվան անվանողական-բնութագրիչ գործառույթը: Հատուկ անունն ունի նաև պատմահասարակական և սոցիալական գործառույթ:

Այսպես «El buscón» վեպում Ֆրանսիսկո դե Կետրոն օգտագործում է այնպիսի բնութագրիչ մականուններ գործող անձանց կամ հերոսների համար, որոնք ընդամենը մի որոշակի միջավայրի տիպիկ ներկայացուցիչներ են՝ մուրացկաններ կամ գողեր: Այս կերպարների մասին վեպում գրեթե ոչինչ չի ասվում և միայն նրանց մականուններն են, որ բնութագրիչ դեր են կատարում: Օրինակ,

- A fe, Alonso, que lo han pagado bien **el Romo y el Garroso** (P. 164).

- Ճիշդն ասած, Ալոնսո, **Կճապաքիթը** (Հոռմեացի) և **Կեռաքիթը** լավ էլ ծեծ կերան:

Este hacía amistad con otro que llamaban **Robledo** y, por otro nombre, **el Trepado** (P. 204).- Այդ տղան ընկերություն էր անում մեկ ուրիշի հետ, որի անունն էր **Բթավուն** (Հաստագլուխ, Դդում), իսկ մականունը՝ **Պնդիկ**:

Aficionóseme **la Grajales**: vistióme de nuevo de sus colores; súpome bien y mejor que todas esta vida...(P. 256) – Ինձանով տարվեց մի **Կաչաղակ** (Չաչան); զուգեց-զարդարեց իր գույներով և այս կյանքը ինձ շատ ավելի դուր եկավ, քան որևէ ուրիշը:

Իսպաներենում մականունը, ի տարբերություն անունից և ազգանունից, ձևավորվում է որոշյալ հոդի օգնությամբ, ինչպես օրինակ, **el Romo** – հոռմեացի, կճատաքիթ, **el Garroso** – կեռաքիթ, **el Trepado** – պնդիկ, **la Grajales** – կաչաղակ: Տվյալ մականունների մոտիվացիան ակնհայտ է լեզվակրի համար, քանի որ իսպանացիների պատկերացմամբ հոռմեացիները կճաթ քիթ ունեին, կամ կաչաղակը շատ աղմուկ առաջացնող թռչուն է և շատախոս, չաչանակ կնոջ խորհրդանիշ է համարվում, իսկ «պնդիկ և կեռաքիթ» մակդիրները մատնանշում են մարդու արտաքին բնորոշ հատկանիշները: Շատ հետաքրքրաշարժ է, որ Կետրոն իր վեպում ներկայացնում է պանդոկապանի դստերը, ազնվական

տիկնոջը և միանձնուհուն բնորոշող պատկերային և հնչյունական նկարագրություն: Այս կանանց սիրահետում է դոն Պաբլոն, սակայն նրանց անունները չի նշվում՝ բացառությամբ ազնվական տիկնոջ անունից՝ դոնյա Աննա, մինչդեռ այն կինը, ում հետ ամուսնանում է Պաբլոն, բնութագրվում է միայն մականունով՝ **la Grajales** – կաչաղակ, որը ընդգծում է նրա անհատականությունը՝ միևնույն ժամանակ հաղորդելով նրա մասին տեղեկատվություն՝ արտահայտված ներակա մակարդակում, այն է՝ աղմկոտ, զրուցասեր (ասող-խոսող), փութագար (դես ու դեն ընկնող) կին:

«Կաղ սատանա» վեպում, որը դիտարկվում է որպես իսպանական ողջ հասարակության քննադատություն, Վելես դե Գուառան նույնպես օգտագործում է մականվան բնութագրիչ գործառույթ: Մուրացկանների որջի և նրա բնակիչների կերպարը ձևավորվում է մականուններով, որոնք բնութագրում են նրանց, ինչպես օրինակ, **el Piedepalo** – փայտե ոտք; **el Murciégalo**–մեծ չղջիկ, **el Sopaenino** – գինու սոուս (կերակրահյութ); **el Chicharro** – խանձված միս; **el Gallo** - աքլոր; **el Duque** - դուքս; **el Marqués de los Chapines** –ոտնամանների մարկիզ; **la Lagartija** - մողես; **la Mendrug** – չոր հացի փշուր, պատառ: Մուրացկանների մականունների մոտիվացիան պայմանավորված է նրանց հիմնական զբաղմունքով՝ ողորմություն մուրալով և բնութագրում է մուրացկանների մասնագիտական և ֆիզիկական ունակությունները: Այսպես, չղջիկը որսի է դուրս գալիս գիշերը, մողեսը շատ ճարպկորեն թաքնվում է իրեն հետապնդողներից, աքլորը ողորմություն է մուրում վաղ առավոտյան, գինու սոուսը զբաղվում է հարբեցողությամբ, փայտե ոտքն ունի արհեստական ոտք, իսկ փշուրը ցածրահասակ է: Յուրաքանչյուր մականուն պարունակում է առավելագույն տեղեկատվություն այդ անունը կրողի մասին և կատարում է ռճաբանական գործառույթ, որը բնորոշ է բարրոկոյի ժանրին, այն է՝ ներդնել առավելագույն իմաստ կամ նշանակություն նվազագույն արտահայտության մեջ:

Սակայն հարկ է հիշել, որ միայն մականունը չէ, որ հասարակական է: Հասարակությունում մեծ նշանակություն է տրվում ազգանվանը, այն «պաշտոնական անվանը, որը հաստատագրված է պետական փաստաթղթերում, դա մարդու ժառանգած տոհմանունն է, որը փոխանցվում է հորից զավակներին, չնայած սկզբնական տոհմական

կապը նախահոր կոնկրետ անվան հետ կորցված է» (Pazymova, 2002, c. 56):

Մեր ուսումնասիրության արդյունքում փորձել են դասակարգել խաբեբայապատումներում առկա ազգանուններ,՝ ըստ իրենց նշանակության և տեքստում իրականացրած գործառույթի.

1. Տոհմաբանական, որոնք մատնանշում են ազգակցությունը հայրական և մայրական գծով՝Cleofás Lesndro **Pérez Zambullo** (El diablo cojuelo), Toribio **Rodríguez Vallejo Gómez de Ampuero y Jordán** (El buscón):

2. Տեղանունով պակմանավորված ազգանուններ, որոնք մատնանշում են բնակության և ծագման վայրը՝ Lazarillo **de Tormes**, Guzmán **de Alfarache**; el duque **de Toledo**(El diablo cojuelo) և այլն:

3. Մասնագիտությունը կամ պաշտոնը մատնանշող ազգանուններ, ինչպես օրինակ, Diego **Coronel**, **որսեղ** ազնվականի անունը ծագում է «coronel» -գնդապետ հատուկ անունից, Alonso **Ramplón** դահճի ազգանունը առաջացել է «ramplón» - դաժան, անգութ, կոպիտ ածականից, Diego **Monjo** սայլի տիրոջ ազգանունը ծագում է «monjo» - կուսակրոն, վանական գոյականից (El buscón), կամ Գուսման դե Ալֆաչե վեպի կերպարը, որը գող է և կրում է Pero **Sastre** ազգանունը, հայրը ունեցել է դերձակի արհեստ («sastre»-դերձակ) :

4. Նկարագրական ազգանուններ, որոնք բնութագրում են մարդուն առավել աչքի ընկնող ֆիզիկական կամ բարոյական հատկանիշներով: Այսպես օրինակ, **Robledo** երիտասարդի ազգանունը սկիզբ է առնում «robledo» -դափնակ, հաստագլուխ, դժուր գոյականից, Esteban **Rubio** ստեղծվել է «rubio» - շիկահեր, խարտյաշ ածականից, Juan **Merluza** ազգանունը կազմված է «merluza» - խեկ, ձկան տեսակ գոյականից (El buscón):

Ակնհայտ է, որ նկարագրական և մասնագիտություն կամ զբաղմունք մատնանշող ազգանունները տեքստում կատարում են այն նույն գործառույթը, ինչ որ մականունները. այսինքն բնութագրում են տվյալ հատուկ անունը կրողին, տեղեկություն են տալիս նրա զբաղմունքի, գործունեության, ինչպես նաև տոհմական, ընտանեկան առանձնահատկությունների մասին: Հարկ է նաև նշել, որ Իսպանիայում Վերանվաճման (Ռեկոնկիստայի) և արաբական արշավանքների

ժամանակներից ի վեր (սկսած 708թ.) արհեստով, որպես կանոն, զբաղվում էին ոչ ազնվական ծագում ունեցող մարդիկ, և դեռ ավելին, արհեստը կենտրոնացված էր հրեաների և մորիսկների՝ մկրտված/կրոնափոխ մահմեդականների ձեռքում¹: Մկրտվելիս հրեաները և մահմեդականները վերցնում էին ոչ միայն քրիստոնյայի անուն, այլ նաև ազգանուն, որը մատնանշում էր արհեստ կամ որևէ կաթոլիկ սրբի անուն: Նմանատիպ ազգանուններ առկա են նաև խաբեբայապատումներում՝ Diego de **San Juan**, Andrés de **San Cristóbal**, Alonso de **San Pedro** (El buscón): Հետևաբար, մասնագիտությունը նշող ազգանունը նաև լրացուցիչ տեղեկատվություն է հաղորդում այն կրողի ազգային պատկանելության և մարզինալության վերաբերյալ:

Ծագումնաբանական կամ տոհմական և տեղանուն մատնանշող ազգանունները նույնպես լրացուցիչ տեղեկատվություն են հաղորդում ազգանունը կրողի մասին: Իսպանիայում գոյություն ունեին մի շարք ազգանուններ, որոնք կրում էին միայն ազնվականները և մի շարք ազգանուններ, որոնք միայն հասարակ մարդիկ էին կրում: Այսպիսով, ազգանունը դառնում էր սոցիալական դիրքի նշան և ազդում էր գործնական և անձնական հարաբերությունների վրա: Առավել ազդեցիկ ազնվական ազգանուն ձեռք բերելու ձգտումը արտացոլված է «Կաղ սատանա» վեպում, որտեղ ազգանունը խորհրդանշական իմաստ է ձեռք բերում: Օրինակ,

Este es el baratillo de los apellidos, que aquellas damas pasas truecan con estas mozas albillas por medias traídas, por zapatos viejos, valonas, tocas y ligas, como ya no las han menester; que **el Guzmán, el Medoza, el Enríquez, el Cerda, el Cueva, el Silva, el Castro, el Girón, el Toledo, el Pacheco, el Córdoba, el Manrique de Lara, el Osorio, el Aragón, el Guevara** y otros generosos apellidos los ceden a quien los ha menester ahora para el oficio que comienza, y ellas se quedan con sus patronímicos primeros de **Hernández, Martínez, López, Rodríguez, González, etc...**- *Ահա քո առջև ամպագոռոռ ազգանունների շուկա է: Թորշնած պառավները,*

¹ XVIIդ. հրեաները և մորիսկները դասվում էին մարզինալ խավերի թվին, որոնց հետապնդում էին իշխանությունները և Ինկվիզիցիան՝ այլակրոնության և հերետիկոսության կասկածանքով (Castro, 1976; Quesada, 1987):

որոնք այլևս դրանց կարիքը չունեն, փոխանցում են դրանք դեռահաս օրիորդներին՝ փոխարենը վերցնելով հնամաշ գուլպաներ, մաշված կոշիկներ, թիկնոցներ, գլխածածկոցներ և կախակապեր:

Գուաման, Մենդոսա, Էնրիկե, Սերդա, Կուեվա, Սիլվա, ԿԱՀաստրո, Խիրոն, Տոլեդո, Պաչեկո, Կորդոբա, Մանրիկե դե Լարա, Օսորիո, Առագոն, Գևարա և նման այլ հայտնի անունները փոխանցվում են այդ արհեստում նորեկներին, որոնք դրանց կարիքը շատ են զգում, իսկ տարեց կանայք կրում են իրենց նախկին օրիորդական ազգանունները, ինչպես **Էրնանդես, Մարտինես, Լոպես, Ռոդրիգես, Գոնսալես** և այլն:

Տվյալ հատվածի առաջին մասում թվարկված ազգանունները պատկանում են ազնվական ազգանունների այն ցանկին, որոնց տոհմահայրերը կամ նախահայրերը դրանք ստացել են տիտղոսների հետ միասին՝ մավրերից որոշակի հողեր կամ բնակավայրեր գրավելիս առանձնահատուկ ծառայություն ցուցաբերելու համար, ինչպես օրինակ՝ **Cueva, Silva, Girón, Toledo, Cordoba**: Դրանք ավելանում էին սովորական տոհմական ազգանուններին **de** նախդրի միջոցով և մատնանշում էին այդ ազգանունը կրողի պատկանելությունը «իսկական» իսպանացիների արժանի տոհմին, որոնց անունը անբիժ է և արատավորված չէ հերետիկությամբ: Վերջին հատվածում նշված ազգանունները պատկանում են այն տիպիկ իսպանական ազգանունների շարքին, որոնք կազմված են նախահայրերի անուններից, ինչպես օրինակ **Hernández**-ը Hernando-ից, **Martínez**-ը Martín-ից, **López** -ը Lope-ից, **Rodríguez**-ը Rodrigo-ից, **González**-ը Gonzalo-ից: Կենդանի խոսքում և հաղորդակցման ժամանակ այս ազգանունները կատարում են անվանողական և ցուցային գործառույթ, բայց չեն կրում ոչ մի լրացուցիչ կոնոտատիվ իմաստ: Տվյալ տեքստում դրանք նշանավորում են անցումը ազնվականների շարքից հասարակ, ոչնչով ասքի չընկնող մարդկան դասին, այն տարեց կանանց, որոնք վաճառում են իրենց ազգանունները:

Հատուկ անունները, որոնց խորհրդանշական իմաստը ձևավորվել է որևէ խաբեբայապատման տեքստում, ի հայտ են գալիս որպես ինտերտեքստ այլ վեպերի տեքստերում: Ասվածը լուսաբանենք «**Գուաման դե Ալֆարաչե**» անվան օրինակի վրա.

Era único el mi Santolaja, cuya muerte dio principio a mis altas empresas, las cuales me pusieron en elfelice estado que ahora poseo, quedando casada con **don Picaro Guzmán de Alfarache**, mi señor... (La picara Justina, 443). – Միակը եղել է Իմ Սանտոլախան, որի մահը սկիզբ դրեց իմ արժանի արկածներին, որոնք հանգուցալուծվեցին իմ այժմյան երջանիկ վիճակով՝ լինել պարոն Ավազակ Գուաման դե Ալֆարաչեի կինը (Կողակիցը):

Entró un el primero, preguntando por el señor don **Ramiro de Guzmán**, que así dije que era mi nombre, porque los amigos me habían dicho que no era de costa mudarse los nombres, y que era útil... (El buscón, 212). – Մտալ առաջինը և հարցրեց պարոն Ռամիրո դե Գուամանին և ես սասացի, որ դա իմ անունն է, քանի որ, ընկերներս ինձ հուշել էին փոխել անունս. ինչն այդքան էլ բարդ ու դժվար բան չէր, բայց երբեմն շատ օգտակար է...

«Խորամանկ Խուստինան» վեպում օգտագործված «**Գուաման դե Ալֆարաչե**» անունը և անվան իմաստային ողջ ներուժը: Հերոսի ներկայության մասին ոչ մի տեղ չի նշվում, ոչ մի ակնարկ չի արվում՝ բացառությամբ նրա հետ հանդիպման և ամուսնության մասին հիշատակելիս, որը ենթադրում է, որ ընթերցողը ճանաչում է, թե ով է Գուաման դե Ալֆարաչեն, գիտի նրա կյանքի պատմությունը՝ նախքան Խուստինայի հետ հանդիպելը, և թե ինչու ամուսնական կյանքում հերոսները արժանի են միմյանց: Գուաման դե Ալֆարաչեի անունով ներկայացված է նույնանուն վեպի ողջ տեքստը:

Կենդոյի վեպում Պաբլոսը ընտրում է իրեն «**Ramiro de Guzmán**» անունը և այսպիսով օգտագործվում է երկակի ակնարկ (ալուզիա): Նախ և առաջ, տեքստում առկայացվում է «**Guzmán**» ազնվական տոհմական ազգանունը, որը մատնանշում է այդ տոհմի արժանի ներկայացուցիչներին և ազդում այլ հերոսների կամ կերպարների վրա, երկրորդ՝ հայտնվում է ավազակ, սրիկա Գուաման (դե Ալֆարաչեի) անունը անունների ինքնակամ փոխարինման համատեքստում՝ դրանով իսկ ընթերցողի ուշադրությունը ուղղելով դեպի համապատասխան վեպը:

Ամփոփելով, կարելի է պնդել, որ խաբեբայապատումների հեղինակները լիարժեք կերպով օգտվել են հատուկ անունների

տեղեկատվական և կանխենթադրույթային հագեցվածությունից: Ի դեպ, այդ անունները կարելի է բաժանել երեք տիպի՝

1. Իրական անուն-խորհրդանիշներ՝ ձևավորված բնական լեզվում:

2. Գրական անուն-խորհրդանիշներ՝ ձևավորված այն տեքստերին հիման վրա, որոնք ամրապնդվել և իրենց տեղն են գտել Իսպանիայի մշակույթում, ինչպես նաև արմատացել են լեզվում նախքան խաբեբայապատումների ի հայտ գալը կամ նրանց կայացման ժամանակաշրջանում:

3. Բուն հեղինակային անուններ՝ ձևավորված վեպի տեքստում և, որոնք ունեն որոշակի հիմնավորվածություն:

Նշենք նաև, որ գործող անձանց անունների հետ կապված բառախաղը բնորոշ է հենց բարոկկոյի շրջանի հեղինակներին, մինչդեռ վերածննդյան շրջանին պատկանող «**Լասարիլիոն Տորմեսից**» վեպում, գործնականորեն միայն գլխավոր հերոսն է անուն կրում և հիշատակվում են նաև նրա ծնողների անունները: Մնացած բոլոր կերպարները անանուն են, նրանք ներկայացված են հասարակ գոյականներով, որոնք մատնանշում են նրանց զբաղմունքը կամ մասնագիտությունը՝ «**ciego**» (կույրը), «**fraile**» (կուսակրոն), «**corregidor**» (կառավարիչ):

Ենթադրում ենք, որ անունների բացակայությունը եղել է հենց հեղինակի ընտրությունը, որպեսզի ընդգծվի հասարակության յուրաքանչյուր սոցիալական շերտի առանձին ներկայացուցչի գործունեության բնորոշ առանձնահատկությունը: Մինչդեռ հատուկ անունը ընդգծում է եզակի և ոչ տիպիկ անհատին՝ առանձնացնելով նրան մյուսներից: Լասարիլիոն կտրված է բոլոր սոցիալական խավերից, սակայն նա բացարձակ անհատականացված է և չունի իր տեղը ոչ մի խավում:

Բարոկկոյի շրջանի վեպերում խաբեբան եզակի չէ, նա այդ բազմությունից մեկն է և այլևս կարիք չկա սահմանազատել այդ բազմությունը: Այդ բազմության մեջ կան եզակի տարրեր, որոնք աչքի են ընկնում որոշակի առանձնահատկություններով, և այս դեպքում հատուկ անունը գտնում է իր գործառույթային կիրառումը:

Խաբեբայապատումներում առանձնահատուկ ուշադրության են արժանի նաև վերնագրերը: Այն հատուկ անունները, որոնցով վերնագրված են խաբեբայապատումները, առանձնահատուկ գործառույթ

են կատարում տեքստում: Ըստ ռուս լեզվաբաններ Վիկուլովայի և Լուկինի, վերնագիրը պարատեքստի և տեքստի կարևորագույն բաղադրիչն է (Викюлова, 2001; 157), (Лукин, 1999; 59): Որպես նախատեքստային միավոր տվյալ՝ տարրն ունի հարաբերական ինքնուրույնություն, բայց դրա հետ մեկ տեղ այն անբաժան է տեքստից՝ հանդես գալով որպես հիմնական տեքստի համատեքստ:

Լ.Պ.Դոբլաևը եզրակացնում է, որ « տեքստն ամբողջությամբ՝ վերնագրի հետ միասին, կարելի է դիտարկել որպես դատողության արտահայտում, որի սուբյեկտը ձևավորված է վերնագրում, իսկ պրեդիկատը՝ տեքստի մնացած մասում:» (Доблаев, 1969, с. 15):

Նվազագույն լեզվական միջոցների կիրառմամբ՝ վերնագիրը հաղորդում է առավելագույն տեղեկատվություն, որը պարունակում է նաև հուզական երանգ պարունակող իմաստային լայն դաշտ: Վերնագիրը հադես է գալիս որպես տեքստի իմաստային ցուցիչ: Վերնագրի միջոցով հեղինակը ձգտում է արտահայտել տեղեկատվության բովանդակության բուն էությունը (կվինտէսենցիան) և իր իսկ սեփական մտադրությունը (ինտենցիան) (Rohou, 1996, p. 52; Викюлова, 2001, p. 163):

Վերնագրի նշանային կարգավիճակը մոտենում է հատուկ անվանը: Բնականաբար, դա բնորոշ է, նախ և առաջ, հատուկ անուններով արտահայտված վերնագրերին: Նախքան ընթերցելը վերնագիրը ընկալվում է որպես ցուցիչ, որն ընթերցանության ընթացքում վերափոխվում է պայմանական նշանի, իսկ ընթերցանությունից հետո այն դառնում է պայմանական պատճառաբանված նշան: Եթե վերնագրում, ի սկզբանե օգտագործված է պայմանական նշան, ապա վերնագիրն իր մեջ զուգակցում է պայմանական և ցուցչային նշանի հատկանիշներ (Лукин, 1999, с. 60):

Վեպի վերնագրում արտացոլված և ողջ տեքստում բազում անգամներ կրկնվող գլխավոր հերոսների անունները՝ ոչ միայն իրենք են իմաստաբանորեն հարստանում, այլև տեքստի կառուցման և կապակցման մեջ կարևոր դեր են խաղում: Դիտարկենք հայտնի խաբեբայապատումների վերնագրերը.

1. «**Լասարիլիո Տորմեսգին**»(**Lazarillo de Tormes**) հայտնի վեպի առաջին հրատարակման ժամանակ այն վերնագրված է եղել «**La vida del**

Lazarillo de Tormes, y de sus fortunas y advesidades» (Լասարիլիո Տորմեսցու կյանքը, նրա ծախորդությունները և դժբախտությունները):

2. «**Գուսման դե Ալֆարաչե»(Guzmán de Alfarache)** վեպի առաջին տարբերակում վեպը վերնագրված է եղել «**La vida de Guzmán de Alfarache, atalaya de la vida humana»** (Գուսման դե Ալֆարաչե, մարդկային կյանքի ակնարկ):

3. **La pícaro Justina** (Խորամանկ Խուստինա):

4. **El buscón** (Խաբեբան/Սրիկան) վեպը առաջին անգամ լույս է տեսել «**Historia de la vida del buscón, llamado don Pablos»** (Դոն Պաբլոս անունով սրիկայի կյանքի պատմությունը) վերնագրով:

5. **El Diablo Cojuelo** (Կաղ Սատանա):

6. **La Garduña de Sevilla, y Anzuelo de las Bolsas** (Սևիլյան Կզաքիս կամ Քսակների կարթածող/կեռիկ):

Փաստորեն, առաջին իսկ խաբեբայապատումից սկսած ձևավորվել է ավանդույթ՝ ստեղծագործության վերնագրի մեջ ներառնելու գլխավոր հերոսի անունը, և նույնիսկ անունը և ազգանունը միասին, կամ անվան հետ օգտագործել գլխավոր հերոսին բնութագրող մականունը. **Lazarillo de Tormes, Guzman de Alfarache; Pablos, Justina, El Diablo Cojuelo, La Garduña de Sevilla, y Anzuelo de las Bolsas** և այլն: Վերջին երկու անունների մոտիվացիան ակնհայտ է: «**La Garduña de Sevilla, y Anzuelo de las Bolsas»** վեպի գլխավոր հերոսը մի օրիորդ է կամ կին, ինչը հասկանալի է «**la**» իգական սեռի որոշյալ հոդից, և որին կոչել են Սևիլյան Կզաքիս կամ Քսակների Կարթածող, հավանաբար այն պատճառով, որ ունեցել է կզաքիսին հատուկ ճարպկություն, խորամանկություն և գիշատչություն և տիրապետել է ուրիշների քսակներից դրամ կորզելու ունակությանը:

«**El Diablo Cojuelo»** (Կաղ Սատանա) վեպի գլխավոր հերոսը այսպես է կոչվում իր կաղության պատճառով, իսկ «**-uelo**» վերջածանցը, միանալով **cojo** (կաղ) ածականին, ունի իմաստի նվաստացիչ բացասական երանգ՝ մատնանշելով կաղության ոչ իրական լինելը և պարունակում է ծաղրական, հեգնական իմաստ (Rodríguez Cepeda, 1995): Սակայն «**El Diablo Cojuelo»** (Կաղ Սատանա) վեպի անվան ակնհայտ պատճառաբանվածությունը ունի նաև միջտեքստային գործառույթ, քանի որ կաղ սատանայի կերպարը ձևավորվել է դեռևս իսպանական

բանահյուսությունում և այն ունի խորհրդանշական իմաստ: Այն արտահայտում է ճարպկություն, խորամանկություն, ամեն ինչին մասնակից լինելու ունակություն, և հենց այս իմաստով էլ օգտագործված է պիկարեսկայում: (Fernández González, 1988; Rodríguez Cepeda, 1995):

Lazarillo de Tormes անունը նույնպես գալիս է իսպանական բանահյուսությունից և ունի բավական ակնհայտ հիմնավորում: Նախ և առաջ «**lazarillo**» հասարակ գոյականը իսպաներեն լեզվի բառապաշարում ամրագրված է «կոյրի ուղեկից» իմաստով, իսկ «-illo» նվազական-փաղաքշական վերջածանցը նշանակում է «փոքր, ոչ մեծ»: Տեղանուն մատնանշող ազգանունը՝ «**de Tormes**», ազնվականներին բնորոշ «**de**» նախդրով, մատնանշում է հերոսի ծագումը՝ Տորմես փոքրիկ գետի տեղանքից: Բոլոր լեզվական ցուցիչներից ձևավորվում է անվան նշանակությունը՝ կոյրի փոքրիկ ուղեկից՝ Տորմես գետի տեղանքից: «**De**» նախդիրը ծաղրանքի, հեզնանքի տպավորություն է ստեղծում, քանի որ մատնանշում է գլխավոր հերոսի հավակնությունը՝ ունենալու տոհմական ազնվական ծագում, որը հատուկ չէ մուրացկան ուղևարին: Եվ վերջապես, Լասարիլլո անվան մեջ որպես հիմք դրված է **San Lázaro** - Սուրբ Ղազար անունը, որն ակնարկում է ննջեցյալներից հարություն առած աստվածաշնչյան կերպարին, այդ իսկ պատճառով էլ կիսամեռ լինելու, սարսափելի քաղցից կամ ծեծերից հետո վերակենդանանալու գաղափարը դառնում է վեպի առաջնային գաղափարներից մեկը:

Մատեո Ալեմանը նույնպես պատահաբար չի ընտրել իր հերոսի անունը՝ Գուսման դե Ալֆարաչե: Ազնվական ծագումը մատնանշող «**de**» նախդրի միջոցով այս տոհմական ազգանունը հանդես է գալիս որպես անուն՝ կորցնելով իրեն հատուկ նշանակությունը և արտահայտում է երգիծանք և հեզնանք, քանի որ «**Alfarache**» տեղանունը, որը Սևիլյաի արվարձաններում գտնվող փոքրիկ բնակավայր է, ընդգծում է հերոսի աննշան ծագումը: Այսպիսով, վեպի հերոսի անունը մեկնաբանվում է որպես «մի ինքնակոչ մարդ՝ փոքրիկ գյուղակից, որը հավակնում է ազնվական ծագման»:

Ֆրանցիսկո դե Կետոյի վեպը ունեցել է երկու վերնագիր՝ «**Historia de la vida del buscón, llamado don Pablos**» և «**El buscón**»: «**El buscón**» վերնագիրն, որը մականուն է, բնութագրում է գլխավոր հերոսին, որը վարում է մեղավոր և անառակաբարո կյանք: Ամբողջական

անվանումը՝ բացի «**el buscón**» ստորոգելից, բաղկացած է նաև «**Pablos**» հատուկ անունից՝ «**don**» դիմելաձևով: Գրականագետները նշում են, որ «ոսկե դարի» գրողներին բնորոշ է ծաղրել անարժանաբար մարդկանց, որոնք և հանիրավի իրենց անվանը հավելում էին «**don**» դիմելաձևը, որը հատուկ էր ազնվական ծագում ունեցող անձանց (Jauralde Pou, 1990; Rodríguez Cepeda, 1995): «**Pablos**» անունը դասվում էր հասարակ մարդկանց և ոչ ազնվական ծագում ունեցող անձանց տրվող անունների շարքին (Molho, 1978, p. 102), այդ իսկ պատճառով էլ «**don**» դիմելաձևի հետ համադրումը ստեղծում է ծաղրանքի, հեզանքի նույն տպավորությունը՝ միևնույն ժամանակ տեղեկատվություն հաղորդելով ոչ ազնվական մի մարդու մասին, որն ինքնակամ հավակնում է ազնվական տիտղոսի:

Եվ վերջապես, դիտարկենք Լոպես դե Ուբեդայի «**La pícaro Justina**» վեպի վերնագիրը: Ինչպես նախորդ վեպի վերնագիրը, սա նույնպես արտահայտված է հասարակ անունով՝ «**la pícaro**» (խորամանկ կին, խաբեբա), որն ամնիջականորեն մատնանշում է գլխավոր հերոսի իզական սեռը և զբաղմունքը: «**Justina**» հատուկ անունն իր հիմքում ունի «**justo**» (արդար, արդարացված, դիպուկ) ածականը, որը բնութագրում է գլխավոր հերոսուհու «խաբեբա, խորամանկ և այսպես կոչված արդարացի» լինելը:

Եզրակացություն: Այսպիսով, մեր կողմից ուսումնասիրված խաբեբայապատումների տեքստերի հատուկ անունների լեզվաբանական և իմաստաբանական վերլուծությունը թույլ է տալիս եզրկացնել, որ պիկարոյական վեպերի վերնագրերում և տեքստերում օգտագործված հատուկ անունները, ազգանունները և մականունները, որոնք հիմնականում ներակայացնում են գլխավոր հերոսների բնորոշ հատկանիշները, նրանց զբաղվածությունը կամ մասնագիտությունը պայմանավորված է բարոկկոյի շրջանի գրական ազդեցությամբ, երբ ստեղծագործության յուրաքանչյուր նշան իմաստաբանորեն հագեցված է: Խաբեբայապատումներում հատուկ անունները ընդհանուր գաղափարային համակարգի մասն են կազմում և լեզվական միավորների միջոցով (անուն, մականուն, դիմելաձև, նախդիր, արմատ և այլն) հեղինակները միտված են ընթերցողին հաղորդելու հիմնական տեղեկատվությունը գլխավոր հերոսի՝ պիկարոյի մասին, որը ոչ

ազնվական ծագում ունեցող ճարպիկ, խորամանկ, խաբեբա, սրիկա է և հավակնում է ձեռք բերել տիտղոս, փող, և հանդես է գալիս որպես տեքստի գլխավոր սուբյեկտ: Նկարագրական և մասնագիտություն կամ զբաղմունք մատնանշող ազգանունները տեքստում կատարում են այն նույն գործառույթը, ինչ որ մականունները, այսինքն բնութագրում են տվյալ հատուկ անունը կրողին, տեղեկություն են տալիս նրա զբաղմունքի, գործունեության, ինչպես նաև տոհմական, ընտանեկան առանձնահատկությունների մասին: Պիկարոյական վեպերում ներառված իրական հատուկ անունները ունեն խորհրդանշական իմաստ և դարձել են միջտեքստայնության տարր: Խաբեբայապատումների վերնագրերի ընդհանուր նշանակությունը նույնպես ներառնված է խաբեբայապատման մակրոհասկացության մեջ: Նվազագույն լեզվական միջոցների կիրառմամբ՝ վերնագիրը հաղորդում է առավելագույն տեղեկատվություն, որը պարունակում է նաև հուզական երանգ պարունակող իմաստային լայն դաշտ: Վերնագիրը հադես է գալիս որպես տեքստի իմաստային ցուցիչ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ **REFERENCES**

1. Castro don A. De la edad conflictiva.Crisis de la cultura española en el siglo "XVIL – Madrid Taurus, 1976. - 268 p.
2. Rodrigues Cepeda E. Introducción./ Vélaz de Guevara L. El Diablo Cojuelo. - Barcelona: Planeta, 1995. - P. 11-61.
3. Quesada Marco S. Curso de civilización española. - Madrid: Sociedad General Española de Librería, S.A., 1987. - 223 p.
4. Guzman de Alfarache - Alemán M. Guzman de Alfarache. - Barcelona: Planeta, 1999.-989 p.
5. Castillo y Solórzano A. La garduña de Sevilla. - La Habana, 1964. - 275 p.
6. La picara Justina. - López Úbeda F. La picara Justina. - La Habana, 1977. - 445 p.
7. Lazarillo de Tormes. - Madrid: Cátedra, 1999. - 330 p.
8. El bucón - Quevedo F.de. El bucón (Historia de la vida del buscón, llamado don Pablos. - Madrid: Clásicos Castilla, 1990. - 257 p.

9. El Cojuelo - Vélez de Guevara L. El Diablo Cojuelo. - Madrid: Clásicos Castilla, 1988.-245 p.
10. Викулова Л.Г. Паратекст французской литературной сказки: прагматин-гвистический аспект: 363 с.
11. Кияк Т.Р. О видах мотивированности лексических единиц / Вопросы языкознания. - 1989. - № 1. - С. 98-107.
12. Лукин В.А. Художественный текст. Основы лингвистической теории и элементы анализа. - М.: Изд-во «Ось-89», 1999. - 192 с.
13. Dobraev. L. P. Logico- pscixologicheski analiz teksta – Saratov, 1969, s.13-15
14. Razumova L.V. Stilisticheskie aspekti vtorichnoy nominatsii imen sobstvennix s strukture xudojestvennogo teksta. Tschelyabinsk, 2002, s.
15. Fonyakova O. I. Umya sobstvennoe v xudojestvennom tekste. – 1990, s.104

МАРГАРИТА БАГРАМЯН, ДОНАРА КАЗАРЯН - СМЫСЛОВЫЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ ФУНКЦИИ СОБСТВЕННЫХ ИМЕН В ПЛУТОВСКИХ РОМАНАХ

Ключевые слова: *семантическая насыщенность, пресуппозиция, индикативная функция, символическое значение, идеологический каркас, интертекст*

Данная статья посвящена изучению роли и значению собственных имен в плутовских романах. Особое внимание обращено на тот факт, что собственные имена (антропонимы, топонимы), выполняя указательную функцию, со временем превращаются в символические знаки. Ставится также акцент на использование прозвищ. Характерно, что собственные имена, не будучи мотивированными, трансформируют свое значение, становятся мотивированными и выражают историко-общественную и социальную функцию. В статье рассматривается также вопрос выбора фамилий. В плутовских романах фамилия характеризует носителя данного имени, передает информацию о его роде деятельности, родовых и фамильных особенностях и очень часто эти фамилии выражают иронию и насмешку по поводу неблагородного происхождения героя романа-пикара. Предметом изучения стали также заголовки романов, которые в

большинстве случаев содержат имена главных героев, что обусловлено литературным влиянием барокко, где каждый знак произведения обладает смысловой насыщенностью. Общее значение заголовков включено в макропонятие плутовских романов.

MARGARITA BAGHRAMYAN, DONARA GHAZARYAN - THE SEMANTIC AND SOCIAL FUNCTION OF PROPER NAMES IN PICAESQUE NOVELS

Keywords: *semantic saturation, presupposition, indicative function, symbolic meaning, ideological framework, intertext*

This article discusses the role and meaning of proper nouns in picaresque novels. It is of particular interest that in the course of time proper nouns (anthroponyms and toponyms) grow out of their designative function into that of symbolic. The use of epithets is also covered in this study. It has been observed that the proper names, initially unmotivated, alter their meaning and become motivated, obtaining socio-historical function.

The article studies the choice of surnames among others. In picaresque novels, the surname describes the one who bears the surname, provides information about their occupation and activities, as well as the ancestral and family peculiarities. They usually carry satire and irony referring to the ancestral origin of the character. The titles of picaresque novels have also been scrutinised since they tend to contain proper names which is influenced by literary works created in Baroque period where each symbol was semantically saturated. The general meaning of the titles is also included in the microconcept of picaresque novels.

Ներկայացվել է՝ 11.04.2022
Գրախոսվել է՝ 25.04.2022